

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2020/21:SfU10

Riksrevisionens rapport om vägen till arbete efter nekad sjukpenning

Sammanfattning

Utskottet föreslår med anledning av ett antal motionsyrkanden att riksdagen gör ett tillkännagivande om att regeringen snarast bör ta ett helhetsgrepp för att underlätta återgång i arbete för den som nekats sjukpenning.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden och lägger regeringens skrivelse om riksrevisionens rapport Vägen till arbete efter nekad sjukpenning till handlingarna.

Riksrevisionen rekommenderar Försäkringskassan att säkerställa att myndigheten har information om arbetsgivarens insatser i god tid före dag 180 i rehabiliteringskedjan, exempelvis genom att begära in plan för återgång i arbete. Riksrevisionen rekommenderar även Försäkringskassan att i god tid informera de försäkrade om ett kommande avslagsbeslut på ansökan om sjukpenning. Därutöver rekommenderas Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen att se över mötesformen i samband med nekad sjukpenning för att säkerställa att de försäkrade som skriver in sig på Arbetsförmedlingen förstår konsekvenserna av att vara inskriven som arbetssökande med förhinder.

I betänkandet finns fyra reservationer (SD, C, V, KD, L).

Behandlade förslag

Skrivelse 2020/21:31 Riksrevisionens rapport Vägen till arbete efter nekad sjukpenning.

Tolv yrkanden i följdmotioner.

Två yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2020/21.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Reservationer	13
1. Övrigt om processen vid nekad sjukpenning, punkt 2 (SD, KD).....	13
2. Övrigt om processen vid nekad sjukpenning, punkt 2 (C).....	14
3. Övrigt om processen vid nekad sjukpenning, punkt 2 (V).....	14
4. Övrigt om processen vid nekad sjukpenning, punkt 2 (L).....	15
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	16
Skrivelsen.....	16
Följdmotionerna	16
Motioner från allmänna motionstiden 2020/21	17

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Underlätta återgången i arbete för den som har nekats sjukpenning

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen snarast bör ta ett helhetsgrepp för att underlätta återgång i arbete för den som nekats sjukpenning och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2020/21:2955 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 3,

2020/21:3762 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M),

2020/21:3763 av Julia Kronlid och Linda Lindberg (båda SD) yrkandena 1, 3 och 4,

2020/21:3764 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 1 och

2020/21:3765 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 1.

2. Övrigt om processen vid nekad sjukpenning

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1306 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 17,

2020/21:3761 av Bengt Eliasson m.fl. (L),

2020/21:3763 av Julia Kronlid och Linda Lindberg (båda SD) yrkandena 2 och 5,

2020/21:3764 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 2 och

2020/21:3765 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 2 och 3.

Reservation 1 (SD, KD)

Reservation 2 (C)

Reservation 3 (V)

Reservation 4 (L)

3. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2020/21:31 till handlingarna.

Stockholm den 26 november 2020

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Maria Malmer Stenergard

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Maria Malmer Stenergard (M), Rikard Larsson (S), Carina Öhlsson (S), Katarina Brännström (M), Linda Lindberg (SD), Teresa Carvalho (S), Solveig Zander (C), Elisabeth Björnsdotter Rahm (M), Julia Kronlid (SD), Emilia Töyrä (S), Hans Eklind (KD), Björn Petersson (S), Bengt Eliasson (L), Jonas Andersson i Skellefteå (SD), Mats Berglund (MP), Arin Karapet (M) och Ida Gabrielsson (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens skrivelse 2020/21:31 Riksrevisionens rapport Vägen till arbete efter nekad sjukpenning och tolv motionsyrkanden som väckts med anledning av regeringens skrivelse samt två motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2020/21.

Utskottet föreslår med anledning av ett antal motionsyrkanden att riksdagen gör ett tillkännagivande om att regeringen snarast bör ta ett helhetsgrepp för att underlätta återgång i arbete för den som nekats sjukpenning.

Riksrevisionen har granskat processen för återgång i arbete efter nekad sjukpenning. Granskningen har genomförts med hjälp av aktgranskning och intervjuer. Riksrevisionen har granskat 556 sjukpenningakter som avslutades mellan den 1 oktober 2018 och 31 mars 2019. Granskningen har redovisats i rapporten Vägen till arbete efter nekad sjukpenning (RiR 2020:12). Rapporten innehåller slutsatser och rekommendationer som avser framför allt Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

Riksrevisionens rapport överlämnades till riksdagen den 6 april 2020. En förteckning över behandlade förslag finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Underlätta återgången i arbete för den som har nekats sjukpenning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen gör ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen snarast bör ta ett helhetsgrepp för att underlätta återgång i arbete för den som nekats sjukpenning.

Riksdagen avslår övriga motionsyrkanden och lägger regeringens skrivelse till handlingarna.

Jämför reservation 1 (SD, KD), 2 (C), 3 (V) och 4 (L).

Riksrevisionens rapport

Granskningen

Riksrevisionen har granskat om processen för återgång i arbete vid nekad sjukpenning fungerar effektivt. Granskningen har genomförts mot bakgrund av sjukförsäkringens krav på omställning och ökningen av antalet personer i behov av omställning på grund av fler avslagsbeslut på ansökan om sjukpenning. Riksrevisionen har granskat om stora statliga arbetsgivare upprättar en plan för återgång i arbete och om Försäkringskassan har kännedom om arbetsgivarnas insatser. Riksrevisionen har också granskat Försäkringskassans information till sjukskrivna i samband med ett avslagsbeslut och övergången från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingen vid omställning.

Vid nekad sjukpenning finns två huvudvägar att gå. Den försäkrade kan återgå till arbete hos sin arbetsgivare alternativt gå in i s.k. omställning. I det senare fallet är Försäkringskassan, tillsammans med Arbetsförmedlingen, ansvarig för övergångssituationen.

Knappt hälften av dem som nekas sjukpenning är åter i ordinarie arbete och omfattning 6–12 månader efter avslagsbeslutet. Tre fjärdedelar av avslagsbesluten sker på ansökan om deltidssjukskrivning. Många som nekas sjukpenning fortsätter att arbeta i samma utsträckning som vid tiden för avslagsbeslutet. Många återvänder också till en ny sjukskrivningsperiod inom 9–15 månader.

När det gäller kravet i 30 kap. 6 § socialförsäkringsbalken på att arbetsgivaren ska upprätta en plan för återgång i arbete bedömer Riksrevisionen att de granskade statliga arbetsgivarna (Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Polismyndigheten, Kriminalvården och Skatteverket) inte efterlever kravet i samtliga sjukfall. Det är enligt Riksrevisionen stora skillnader mellan arbetsgivare men i genomsnitt saknas det en plan för återgång eller annan dokumentation i vart tredje ärende. Om en fullständig plan inte upprättas bör

arbetsgivaren dokumentera ett ställningstagande som motiverar avsteget. Sådan dokumentation sker sällan konstaterar Riksrevisionen.

Granskningen visar vidare att Försäkringskassan saknar information om arbetsgivarens insatser i ungefär en fjärdedel av de granskade ärendena och att det förekommer att den som nekas sjukpenning återgår till arbete utan att Försäkringskassan har information om eventuella insatser på arbetsplatsen. Riksrevisionen bedömer att Försäkringskassan bör informera sig om arbetsgivarens insatser i samtliga granskade ärenden, särskilt då de avslutas med nekad sjukpenning.

Riksrevisionen konstaterar därutöver att det finns brister i fråga om erbjudande om omställningsmöte och tillfälliga beslut. Enligt Riksrevisionens granskning informerar Försäkringskassan de försäkrade om att det krävs att de skriver in sig som aktivt arbetssökande på Arbetsförmedlingen för att säkra den ekonomiska tryggheten om de inte kan återgå i ordinarie arbete. Riksrevisionen noterar dock att de försäkrade inte alltid tar till sig informationen. Försäkringskassan kommunicerar också alltid enligt Riksrevisionen de försäkrade om tveksamheter att bevilja sjukpenning men inte alltid i så god tid att omotiverade utgifter i form av interimistiska beslut kan minimeras.

Riksrevisionen konstaterar att alla personer, som vid ett avslagsbeslut ska erbjudas ett omställningsmöte med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan, inte erbjuds ett sådant. I de fall ett omställningsmöte erbjuds är det också ofta otydligt för den försäkrade att Försäkringskassan kommer att medverka vid mötet.

Vidare bedömer Riksrevisionen att övergången till Arbetsförmedlingen inte fungerar effektivt. Riksrevisionen finner att endast 29 procent av dem som skriver in sig på Arbetsförmedlingen efter att ha nekats sjukpenning har haft ett omställningsmöte. Granskningen visar samtidigt att det är oklart vilket värde omställningsmötet, så som det är utformat, tillför den försäkrade. Mötet är ingen garanti för att viktig information når den försäkrade. Riksrevisionen bedömer därför att Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen bör se över mötesformen i samband med nekad sjukpenning.

När det gäller personer som är inskrivna på Arbetsförmedlingen som arbetssökande med förhinder informerar inte Arbetsförmedlingen alla om konsekvenserna för den ekonomiska tryggheten. Dessa personer får inte någon hjälp till omställning, och den sjukpenninggrundande inkomsten skyddas inte.

Riksrevisionen pekar även på att en tredjedel av dem som är inskrivna också har en funktionsnedsättningskod som används när Arbetsförmedlingen bedömer att personen har nedsatt arbetsförmåga. Denna kod ökar möjligheterna till stöd och insatser, men myndigheternas olika bedömningar av arbetsförmåga skapar enligt Riksrevisionen en kommunikativ utmaning i kontakten med de försäkrade. Detta kan i förlängningen skada medborgarnas förtroende för socialförsäkringen.

Rekommendationerna

Riksrevisionen rekommenderar Försäkringskassan att

- säkerställa att myndigheten har information om arbetsgivarens insatser i god tid före dag 180 i rehabiliteringskedjan, exempelvis genom att begära in en plan för återgång i arbete
- i god tid informera de försäkrade om ett kommande avslagsbeslut på ansökan om sjukpenning.

Riksrevisionen rekommenderar dessutom Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen

- att se över mötesformen i samband med nekad sjukpenning för att säkerställa att de försäkrade som skriver in sig på Arbetsförmedlingen förstår konsekvenserna av att vara inskriven som arbetssökande med förhinder.

Regeringens skrivelse

Regeringen instämmer i Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer till Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Riksrevisionens granskning är ett viktigt underlag för regeringens dialoger med myndigheterna.

I skrivelsen konstaterar regeringen att Riksrevisionens rapport visar att arbetsgivare inte i samtliga sjukfall följer lagkravet att upprätta en plan för återgång i arbete. Samtidigt kan det inte utifrån granskningen avgöras om arbetsgivares planer för återgång i arbete bidrar till kortare sjukfall. Riksrevisionen kan bara konstatera att de granskade arbetsgivarna inte upprättar planer i förväntad utsträckning, och att avsteg från att upprätta en plan sällan dokumenteras. Regeringen delar Riksrevisionens bedömning att regeringens uppdrag till Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) att utvärdera om en plan för återgång i arbete bidrar till att stärka individens möjligheter till rehabilitering och öka förutsättningarna för en tidigare återgång i arbete är ett steg i riktning mot ökad kunskap inom området. Försäkringskassan saknar i flera fall information om arbetsgivarnas insatser vid handläggningen av sjukpenning-ärenden. ISF ska bl.a. följa upp och utvärdera hur Försäkringskassan använder planerna i myndighetens handläggning och uppföljning (S2019/03299). Uppdraget ska delredovisas senast den 30 november 2020 och slutredovisas senast den 30 november 2021. Regeringen anser att Försäkringskassan behöver säkerställa att behovet av rehabiliteringsinsatser utreds och vid behov vidtas så tidigt som möjligt. Av skrivelsen framgår också att regeringen i september 2020 gav Försäkringskassan i uppdrag att redovisa vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa kvaliteten i handläggningen av ärenden där sjukpenning från dag 180 i sjukperioden nekas (S2020/06863). I detta uppdrag ingår att även redovisa vilka åtgärder som har vidtagits och kommer att vidtas för att säkerställa att behovet av rehabiliteringsinsatser utreds och vid behov vidtas så tidigt som det är möjligt utifrån omständigheterna i ärendet. Försäkringskassan ska delredovisa vidtagna och planerade åtgärder senast

den 15 november 2020. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 augusti 2021.

Regeringen anger att det av Riksrevisionens granskning framgår att övergången från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingen efter nekad sjukpenning inte fungerar effektivt, vilket kan medföra negativa konsekvenser för individens ekonomiska trygghet. Enligt skrivelsen bidrar Riksrevisionens granskning med värdefull kunskap om behovet av att myndigheterna vidareutvecklar sin samverkan. Regeringen kommer att följa myndigheternas arbete med att vidareutveckla sin samverkan så att kvinnor och män ges ett bra stöd för att kunna återgå i arbete eller ställa om till ett nytt arbete.

Regeringen konstaterar att Riksrevisionens granskning saknar könsuppdelad statistik. Därmed saknas iakttagelser ur ett jämställdhetsperspektiv. Det är ett relevant perspektiv eftersom det är en högre andel kvinnor än män som nekas sjukpenning. Regeringen har gett Försäkringskassan i uppdrag att kartlägga och analysera sysselsättningen och försörjningen bland kvinnor och män som nekas sjukpenning (S2019/05315). Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 16 november 2020.

I och med denna skrivelse anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3762 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) begärs ett tillkännagivande om att regeringen snarast ska ta ett helhetsgrepp för att underlätta återgången i arbete för den som har nekats sjukpenning. I motionen anges bl.a. att det av Riksrevisionens rapport framgår att det finns brister vad gäller såväl samordning som informationsutbyte. Trots ett lagkrav saknas en plan för återgång i arbete i vart tredje ärende hos de granskade statliga arbetsgivarna. Övergången från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingen fungerar dessutom i många fall ineffektivt. Dessa brister i processen medför enligt motionärerna en uppenbar risk för att enskilda hamnar i kläm och för att vissa av dem som har förmåga att arbeta ändå inte gör det. Effektiva åtgärder bör tas fram och implementeras. Det handlar inte minst om förbättrad styrning av berörda myndigheter från regeringens sida, t.ex. genom tydliga krav i regleringsbrev. Om det är påkallat bör lagförslag läggas fram till riksdagen.

I kommittémotion 2020/21:3763 av Julia Kronlid och Linda Lindberg (båda SD) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att Försäkringskassan bör hämta in information om arbetsgivarens insatser före dag 180. Motionärerna anser att regeringen bör ta fram tydligare riktlinjer till Försäkringskassan om att på eget initiativ inhämta uppgifter om arbetsgivarens insatser. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om tidigt besked om avslag. Enligt motionärerna kan ett tidigt avslagsbeslut medföra psykiskt lidande. I stället för att i god tid ge besked om avslag bör en individuell och långsiktig plan för återgång i arbete upprättas i god tid av Försäkringskassan. Vid behov bör en

möjlighet till återgång i arbete i små steg kunna ske. I yrkande 3 begär motionärerna ett tillkännagivande om att stärka processen och stödet till individen efter nekad sjukpenning. Motionärerna framhåller att det av Riksrevisionens rapport framgår att det finns stora och genomgående problem med dels hur samordningen sköts mellan de olika myndigheterna, dels hur arbetet och informationsinhämtningen prioriteras. Vägen tillbaka till arbete efter nekad sjukpenning bör vara en process som är prioriterad från både arbetsgivarens och myndigheternas håll. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att se över processen kring omställningsmöten. Mot bakgrund av Riksrevisionens kritik mot att omställningsmöten i sin nuvarande form inte fungerar eller uppfyller sitt syfte anser motionärerna att regeringen behöver se över hela processen så att omställningsmötena ingår som en del av den individuellt anpassade rehabiliteringsplanen. I yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om stärkt samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen när det gäller behovet av förbättrad information om den sjukpenninggrundande inkomsten. Motionärerna anser inte att det är en tillräcklig åtgärd att Försäkringskassan informerar om konsekvenserna av att vara registrerad som arbetsökande med förhinder när det gäller hur detta påverkar den sjukpenninggrundande inkomsten. Det krävs en stärkt samverkan och samsyn mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen när det gäller bedömning av arbetsförmåga.

I kommittémotion 2020/21:3764 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 1 begär motionärerna ett tillkännagivande om att se över styrningen av statliga arbetsgivare. Motionärerna konstaterar att myndigheterna som granskats inte levde upp till kraven på att upprätta en plan för den anställdes återgång i arbete och att regeringens styrning därför måste stärkas. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att se över kraven och instruktionerna till arbetsgivare gällande upprättande av plan för återgång i arbete. Syftet är enligt motionärerna att underlätta för arbetsgivarna att ge det bästa stödet till sina medarbetare. Kraven är för otydligt definierade och för omfattande för att kunna efterlevas för alltför många arbetsgivare.

I kommittémotion 2020/21:2955 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att processen från sjukskrivning till arbete måste tydliggöras mellan alla inblandade parter. Enligt motionärerna måste Arbetsförmedlingen samverka med Försäkringskassan och den försäkrade om omställning. Vidare måste processen från sjukskrivning till arbete tydliggöras för alla inblandade parter. I motionen hänvisas till Riksrevisionens rapport Vägen till arbete efter nekad sjukpenning.

I kommittémotion 2020/21:1306 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 17 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag om att ändra Försäkringskassans samordningsansvar till en samordningsskyldighet. Motionärerna anser att skyldigheten ska inkludera att kalla Arbetsförmedlingen, arbetsgivaren, den försäkrade, den behandlande läkaren och den fackliga organisationen till ett övergångsmöte innan eventuellt beslut om att dra in den enskildes sjukpenning fattas.

I kommittémotion 2020/21:3765 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 1 begär motionärerna ett tillkännagivande om att effektivisera samarbetet och informationsutbytet mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om effektivisering och ändamålsenlighet av omställningsmöten och omotiverade kostnader. Motionärerna konstaterar att den individuella rehabiliteringsprocessen måste stå i centrum och återgången till arbete vara flexibel. Motionärerna anger att informationsutbytet myndigheter emellan samt mellan myndigheter och arbetsgivare i många fall fungerar dåligt. Av Riksrevisionens granskning framgår att omställningsmötenas mervärde ifrågasätts och att för sent utskickad information om dessa möten bidrar till omotiverade offentliga utgifter. Detta skapar personligt lidande och utanförskap, med kostnader för både den enskilde och det gemensamma. Motionärerna konstaterar att det finns betydande kritik mot hur Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen hanterar omställningsmöten samt mot kassans information om kommande avslagsbeslut. En av myndigheterna bör därför tilldelas ledarskap och utreda hur omställningsmötena kan bli effektiva och ändamålsenliga. Försäkringskassan måste också arbeta för att ta fram tydliga referensramar kring myndighetens informationsdelning. I yrkande 3 begär motionärerna ett tillkännagivande om att Försäkringskassan i större utsträckning ska begära in en plan för att återgå i arbete. Enligt motionärerna bör regeringen besluta om detta redan i dag, vilket skulle medföra ett ökat informationsunderlag och bidra till att arbetsgivare blir bättre på att efterleva lagkravet på att upprätta en plan för återgång i arbete.

I kommittémotion 2020/21:3761 av Bengt Eliasson m.fl. (L) begärs ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning om hur samordningen efter nekad sjukskrivning kan stärkas. I motionen konstateras att sjukförsäkringen måste vara aktiv och anpassad efter den sjukskrivne så att fler kan komma tillbaka till arbetslivet så snart som möjligt. Motionärerna lyfter fram att det finns brister när det gäller erbjudande om omställningsmöte, information till den försäkrade och kommunikationen med inskrivna med funktionsnedsättningskod. Motionärerna anser att en utredning i första hand bör överväga förbättrade arbetssätt i kontakten mellan Försäkringskassan, sjukvården, arbetsgivare och Arbetsförmedlingen.

Utskottets ställningstagande

Riksrevisionen har granskat processen för återgång i arbete vid nekad sjukpenning. Utskottet, som anser att det är viktigt att processen för återgång i arbete vid nekad sjukpenning fungerar effektivt, kan konstatera att Riksrevisionens granskning visar på brister i detta avseende. Utskottet instämmer, i likhet med regeringen, i Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer. Av skrivelsen framgår att regeringen vidtagit ett antal åtgärder som ligger i linje med rekommendationerna, bl.a. pågående uppdrag till Inspektionen för socialförsäkringen och Försäkringskassan. Regeringen har gett Inspektionen för socialförsäkringen i uppdrag att utvärdera om en plan för återgång i arbete

bidrar till att stärka individens möjligheter till rehabilitering och ökar förutsättningarna för en tidigare återgång i arbete (S2019/03299). Vidare har regeringen gett Försäkringskassan i uppdrag att redovisa vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa kvaliteten i handläggningen av ärenden där sjukpenning från dag 180 i sjukperioden nekats (S2020/06863). I uppdraget ingår att redovisa vilka åtgärder som har vidtagits och kommer att vidtas för att säkerställa att behovet av rehabiliteringsinsatser utreds och vid behov vidtas så tidigt som möjligt utifrån omständigheterna i ärendet.

Utskottet anser emellertid att ovan redovisade åtgärder av regeringen inte är tillräckliga. Samarbetet och informationsutbytet mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan måste effektiviseras ytterligare och omställningsmöten måste ske tidigt i processen. Effektiva åtgärder för att underlätta återgången i arbete måste tas fram och implementeras. Det är också viktigt att det sker ett informationsutbyte mellan Försäkringskassan och arbetsgivaren i god tid före dag 180 inför ett beslut om nekad sjukpenning. Det handlar således inte minst om förbättrad styrning av berörda myndigheter från regeringens sida. Riksdagen bör således tillkännage för regeringen att regeringen snarast bör ta ett helhetsgrepp för att underlätta återgången i arbete för den som nekats sjukpenning.

Mot denna bakgrund tillstyrker utskottet delvis motionerna 2020/21:3762 (M), 2020/21:3763 (SD) yrkandena 1, 3 och 4, 2020/21:2955 (C) yrkande 3, 2020/21:3764 (C) yrkande 1 och 2020/21:3765 (KD) yrkande 1.

Utskottet avstyrker övriga motionsyrkanden bl.a. om att tillsätta en utredning om hur samordningen kan stärkas, om en samordningsskyldighet, om samverkan gällande information om sjukpenninggrundande inkomst, om att kraven på arbetsgivaren måste förtydligas samt om att omställningsmötena kan effektiviseras genom att en myndighet görs ansvarig. Motionerna 2020/21:3763 (SD) yrkandena 2 och 5, 2020/21:3764 (C) yrkande 2, 2020/21:1306 (V) yrkande 17, 2020/21:3765 (KD) yrkandena 2 och 3 samt 2020/21:3761 (L) avstyrks därmed.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna.

Reservationer

1. Övrigt om processen vid nekad sjukpenning, punkt 2 (SD, KD)

av Linda Lindberg (SD), Julia Kronlid (SD), Hans Eklind (KD) och Jonas Andersson i Skellefteå (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3763 av Julia Kronlid och Linda Lindberg (båda SD) yrkandena 2 och 5 samt

2020/21:3765 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 2 och 3, bifaller delvis motionerna

2020/21:3761 av Bengt Eliasson m.fl. (L) och

2020/21:3764 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 2 och avslår motion

2020/21:1306 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 17.

Ställningstagande

Processen och stödet till individen efter nekad sjukpenning bör stärkas samt vid behov bör en möjlighet till återgång i arbete kunna ske i små steg.

I stället för att Försäkringskassan tidigt i sjukskrivningsprocessen ska informera den försäkrade om ett eventuellt avslagsbeslut bör myndigheten prioritera att i god tid upprätta en individuell och långsiktig plan för återgång i arbete. Regeringen bör också redan i dag besluta om att Försäkringskassan i större utsträckning ska begära in plan för återgång i arbete. Det skulle bidra till att arbetsgivare blir bättre på att efterleva lagkravet på att upprätta sådana planer men även medföra ett förbättrat informationsunderlag i rehabiliteringsprocessen.

Vidare kan omställningsmötenas mervärde ifrågasättas. Bland annat kan för sent utskickad information om dessa möten bidra till omotiverade offentliga utgifter och skapa personligt lidande och utanförskap. Detta medför kostnader för både den enskilde och det gemensamma varför en av myndigheterna bör tilldelas ledarskap och ges i uppdrag att utreda hur omställningsmötena kan bli effektiva och ändamålsenliga.

Det krävs även en stärkt samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen när det gäller behovet av förbättrad information om den sjuk-

penninggrundande inkomsten. Det är inte en tillräcklig åtgärd att Försäkringskassan informerar om konsekvenserna av att vara registrerad som arbetssökande med förhinder. Myndigheternas information måste utvecklas, och en stärkt samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen är nödvändig när det gäller bedömning av arbetsförmåga och hur detta påverkar den sjukpenninggrundande inkomsten.

2. Övrigt om processen vid nekad sjukpenning, punkt 2 (C)

av Solveig Zander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3764 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 2 och avslår motionerna

2020/21:1306 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 17,

2020/21:3761 av Bengt Eliasson m.fl. (L),

2020/21:3763 av Julia Kronlid och Linda Lindberg (båda SD) yrkandena 2 och 5 samt

2020/21:3765 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

För att underlätta för arbetsgivare att kunna ge bästa möjliga stöd till sina medarbetare måste instruktioner till och krav på arbetsgivare ses över. Kraven på arbetsgivaren är i dag otydligt definierade och för många arbetsgivare är de alltför omfattande för att kunna efterlevas.

3. Övrigt om processen vid nekad sjukpenning, punkt 2 (V)

av Ida Gabrielsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:1306 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 17 och

avslår motionerna

2020/21:3761 av Bengt Eliasson m.fl. (L),

2020/21:3763 av Julia Kronlid och Linda Lindberg (båda SD) yrkandena 2 och 5,
2020/21:3764 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 2 och
2020/21:3765 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Försäkringskassans ansvar för samordningen bör stärkas och formuleras om till en samverkansskyldighet. Skyldigheten ska inkludera att Försäkringskassan blir skyldig att kalla Arbetsförmedlingen, arbetsgivaren, den försäkrade, den behandlande läkaren och den fackliga organisationen till ett övergångsmöte innan ett eventuellt beslut om att dra in den enskildes sjukpenning fattas.

4. Övrigt om processen vid nekad sjukpenning, punkt 2 (L)

av Bengt Eliasson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3761 av Bengt Eliasson m.fl. (L) och
avslår motionerna

2020/21:1306 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 17,

2020/21:3763 av Julia Kronlid och Linda Lindberg (båda SD) yrkandena 2 och 5,

2020/21:3764 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 2 och

2020/21:3765 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Sjukförsäkringen måste vara aktiv och anpassad efter den sjukskrivne så att fler kan komma tillbaka till arbetslivet så snart som möjligt. Det finns brister när det gäller erbjudande om omställningsmöte, information till den försäkrade och kommunikation med inskrivna med funktionsnedsättningskod. Därför bör en utredning titta på hur samordningen efter nekad sjukskrivning kan stärkas. Utredningen bör i första hand överväga förbättrade arbetssätt i kontakten mellan bl.a. Försäkringskassan, arbetsgivare och Arbetsförmedlingen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2020/21:31 Riksrevisionens rapport Vägen till arbete efter nekad sjukpenning.

Följdmotionerna

2020/21:3761 av Bengt Eliasson m.fl. (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om hur samordningen kan stärkas efter nekad sjukskrivning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3762 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast ska ta ett helhetsgrepp för att underlätta återgången i arbete för den som har nekats sjukpenning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3763 av Julia Kronlid och Linda Lindberg (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Försäkringskassan bör hämta in information om arbetsgivarens insatser före dag 180 och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tidigt besked om avslag och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka processen och stödet till individen efter nekad sjukpenning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över processen kring omställningsmöten och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen när det gäller behovet av förbättrad information om den sjukpenninggrundande inkomsten och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3764 av Solveig Zander m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över styrningen av statliga arbetsgivare och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över kraven på och instruktionerna till arbetsgivare när det gäller att upprätta en plan för återgång i arbete och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3765 av Hans Eklind m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att effektivisera samarbetet och informationsutbytet mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om effektivisering och ändamålsenlighet av omställningsmöten och omotiverade kostnader och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Försäkringskassan i större utsträckning ska begära in en plan för att återgå i arbete och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:1306 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att ändra Försäkringskassans samordningsansvar till en samordningsskyldighet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2955 av Solveig Zander m.fl. (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att processen från sjukskrivning till arbete måste tydliggöras mellan alla inblandade parter och tillkännager detta för regeringen.